

Copyright © 2020 ovog izdanja KONTRAST izdavaštvo

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Urednica:
Ana Pejović

Lektura i korektura:
Kontrast izdavaštvo

Dizajn korica:
Katarina Mrčela

Autorka fotografije:
Ema Bednarž

Štampa:
F.U.K. d.o.o.

Tiraž:
1200

Izdavač:
Kontrast, Beograd
Klaonička 2, Zemun
e-mail: jakkontrast@gmail.com
kontrastizdavastvo.com
facebook.com/KontrastIzdavastvo

MARIJA RATKOVIĆ

ISPOD MAJICE

KONTRAST
Beograd, 2020.

Ivi, Moreni i mojoj mami

ništa nije bilo ovako

Imala sam šest posto baterije. Tek sam otvorila oči i gledala u notifikacije. Jedan *friend request* i jedna poruka. Zaledila sam se. Devojka koju nisam znala. Devojka koju sam dobro znala jer sam o njoj znala sve što se moglo znati, stokovala sam je oko pet meseci bez prekida. Dodala sam je na instagramu prošle godine. Imala je lepu sliku među nekim palmama. Oko pet meseci znala sam njen dnevni raspored, sve projekte na kojima radi, sve saradnike, nove prijatelje ili mesta koja je posetila. Znala sam veći deo njenih razgovora, poslednjih pet veza, sve rodbinske odnose i sve rođake do perioda otprilike oko Drugog svetskog rata. Znala sam kada je imala finansijske probleme ili ljubavne brodolome, porodičnu istoriju bolesti i modni ukus. Znala sam da ima lažne profile na instagramu i fejsbuku. Nekad lajkuje svoju sliku. Nije nepismena za mreže. Ima više naloga, definitivno. Sve teorije kažu da svi moramo da imamo svoje bot naloge. Što zbog lajkova, što zbog stokovanja. Najbolje da nalozi budu generički, nešto smešno ili potrebno – poput bloga za mame, keksa u mleku ili nekog proizvoda. Na njenom ličnom nije bilo previše toga za videti. Verovatno nema vremena. Pa ipak, sve najvažnije je tu. Izgledalo je da je lepa i duhovita. Puno putuje. Možda malo preozbiljna. Nekad se šalila grubo, nekad usiljeno, nekad sa izmišljenim heštegovima, da samo ona razume. Malo prijatelja, ali uglavnom pravih. Prati neke šminkerke. Dosta slika iz inostranstva. Tačno znam taj tip ljudi koji vode neki dosadan život. I onda kad god

izađu, slikaju se. Mislila sam često da li ima mane. Možda je stroga ili sitničava. Možda nema karakter. Možda je previše dobra ili lakoverna. Često me je zanimalo da li možda drži čašu belog vina pogrešno. Konzumira šećer. Deblja se i mršavi, sigurno je to nervira. Kad si debela, moraš da kriješ dupe ili noge. Kad smršaš, onda sise vise. Na slikama se skuplja. Stavlja nogu iza noge. To rade žene koje misle da su debele. Uvijaju se i krive da zauzmu manje mesta. Ili da im se spoje sise. Pitala sam se da li vežba pred ogledalom. Da li vežba uopšte, ne izgleda kao sportski tip. Mada deluje kao da zna da pliva. Kvasi kosu, nije od onih što plivaju isfenirane sa glavom iznad vode. Izgleda kao neko kome to nije bitno. Ali opet, svima nam je bitno. Ima iskren osmeh. Možda je srećna. Smejala se raskošno i ponosno, kao neko ko je godinama nosio protezu. Možda se slika samo kad je srećna. Onda i nije baš nešto srećna. Ima samo 262 slike na instagramu. Ili je bar bilo toliko poslednji put kad sam proveravala, pre oko pet meseci. Tad sam je blokirala.

Sve te misli prošle su mi brzo pred očima, kao život. Presekla sam se. Šta ako je otkrila da sam je blokirala tek sad? I sada me traži da me pita zašto. Šta da joj kažem? Izvini, blokirala sam te zato što me zamara da učestvujem u tvom životu. Ne mogu da se budim ujutro i pitam se da li si mirno spavala ili da li si se sinoć napila ili si se svađala celu noć. Ne mogu da brojim koliko si dana odmora iskoristila i razmišljam gde provodiš ovaj vikend spojen sa državnim praznikom. Ne želim da me tvoja slika iz Berlina iznenadi. Muka mi je od toga što imam opsesivnu želju da ti se javim, ili napišem pismo, da ti kažem *zdravo* ili te pitam da li me namerno ne pratiš ili me pratiš sa drugog naloga, a ja ne znam koji je to nalog. Zanima me da li znaš da ja postojim ili ne znaš, ali nemoguće je da ne znaš, jer ti sigurno znaš svakog od svojih 852 folovera i znaš da me ne znaš. Hoćeš da pratiš što manje ljudi, logično, zato me nisi dodala, i zato što ja imam otvoren profil.

Osećam se pomalo izloženo zato što imam otvoren profil. Svako besplatno može da gleda u njega i radi sve isto što i ja – prebrojava mi lajkove, komentare, zagleda u sise ili dupe. Svako

može da veruje da me zna. Tešim se time da svakog boli dupe. Tešim se time da svako nije opsesivna luda kao ja. Nadam se da ne postoji puno ljudi sličnih meni. Ponekad me preseče strah da i ona gleda u moj profil. Tešim se da možda pati jer imam više lajkova, manje sala ili lepšu frizuru. Razmišljam o tome da, kao mnoge devojke, pokazuje drugaricama moj profil i kaže *samo pazi da ne stisneš lajk*, nekad me skoro uspava ta misao da je njoj sigurno gore nego meni. A onda mislim – šta ako nije?

Možda bi bilo dobro da je sretnem, da je pitam nešto ili da joj napišem pismo. Želim da budem iskrena. Ali ne znam u kom univerzumu mogu da budem zaista iskrena i kažem:

Draga devojko,

Ponekad noću, kad legnem, prvo dugo plačem jer ne mogu da odolim da gledam u tvoje 262 slike, i razmišljam kako ti lupam glavom o ivičnjak. Zamišljam tvoj poslednji pogled, pogled neverice, pre nego što ti slomim čelo, nos, pre nego što se delići kostiju pomešaju sa mesom obraza, krvlju, oči cure, rastežu se kao pihtije, i cela prednja strana glave postaje amorfnu masu, dok je teme još toplo, a kosa svilenkasta i tanka, ali bez volumena. Zamišljam kako ti nogom lomim kičmu negde u visini grudi. Gotovo da osećam snagu kojom se don moje patike utiskuje u ravnomerno preplanulu tvoju kožu. Neka glupa žuta kežual pamučna haljina otvorenih leđa koju nosiš i koja poručuje kako fizički izgled nije bitan, bitno je dobro zezanje, sada leži rasuta po trotoaru. Otpozadi izgleda kao da si pala pijana. Ne osećam radost ili zadovoljstvo, osećam tek blago olakšanje i mir. Šutnem te još jednom, a ti se ne mrdaš, i tek onda odlazim.

Ako ćemo iskreno, mislim o tome oko desetak minuta, dišući duboko na stomak, smiruju me misli kako ti puca glava, kako krvvariš, kako krv sporo teče trotoarom i meša se sa kanalizacijom. Putujem kanalizacijom zajedno sa tvojim ostacima i govnicama. Uli-vam se u reku, rekom tečem dalje ka moru, more se uliva u okean.

Malo sam umorna od nasilja koje sam upravo počinila, malo mi se pripavalo. Nesanica odlazi kao rukom odneta. Navučem preko glave perjani jorgan, zagrnem se. Okrenem se na stranu i zaspim. I tako svaku noć. Plačem, onda te ubijem, onda zaspim. Poz.

*Iskreno,
M.*

Ta devojka, koju sam oko pola godine ubijala svake noći pre spavanja, jer je to jedini način da zaspim, nije mi ništa specijalno uradila. Glupača koja se radosno smeje i slika, hešteguje i stavlja emodžije ništa ne sluteći, verovatno je jedini dokaz činjenice koju brižljivo krijem. Osim što je deset minuta razmišljanja o raznovrsnim teškim zločinima nad njom za mene isto kao joga ili poezija, ona zaista nije niko poseban.

Samo devojka mog bivšeg.

Koja me je, izgleda, ali nemam pojma kako, danas provalila.

ISPOČETKA

*Govorahu: proljeće, proljeće – a proljeće je došlo
i sve ostade pri starom.*

Janko Polić Kamov, *Isušena kaljuža*

Dan je počeo odvratno. Napolju je sijalo sunce, a ja sam tupo gledala u telefon. Veći deo vremena nisam osećala ništa sem prostih oseta. Bilo mi je vruće ili dosadno, ali sva kompleksna osećanja su nestala. Možda je to bio odbrambeni mehanizam, ali čak ni o tome nisam mogla da mislim.

Već oko tri godine, umesto mišljenja ili osećanja posebnu pažnju posvećivala sam rutinama. Hitro sam ustala i otišla da se umijem.

Već desetak meseci živela sam u stanu gde sam nekad živela s bratom. Dobila sam otkaz u prethodnom. Živela sam neko vreme sa Dinom, a onda sam se posle jedne svađe odselila.

Stan ima i potkrovlje i veliko kupatilo. Svetao je, ali skoro čitav u duborezu, tako da sam se veći deo vremena osećala kao u mrtvačkom sanduku. Delom i zbog toga što sam uglavnom ležala. Niko mi nije dolazio jer nisam mogla da podnesem da budem zatvorena u tom potpalublju sa još jednom osobom. Takođe, nisam ni raspremala. Ogroman deo mojih stvari bio je još uvek u kutijama, na štenderu su bile okačene večernje haljine, a kraj njih se sušio veš. Kuhinju nisam koristila. U frižideru su bile neke tegle, dva mala paradajza i sos od tartufa. Na stolu jedna banana.

Jedem van kuće. Tačnije, kod kuće samo prespavam, osim što uopšte nisam spavala. Ne znam kada je počelo, ali noću nisam volela da spavam. Možda zbog učestalih noćnih mora ili dosadnih proganjajućih misli. Danju je svakako bilo lakše. Danju imam energije kao da noću spavam.

Umivala sam se oko pet minuta sigurno. Lik koji vidim u ogledalu nije mi posebno mio, ali sam se navikla pa ni ne razmišljam o tome da li mi se sviđa ili ne. Znam da sam lepa. Ceo život sam odrastala uz tu činjenicu, koja mi ne znači ništa posebno. Znam da je to jedna od privilegija, ali kako sa tim živim ceo život, nemam baš neki stav. U nedostatku pozitivnih ili bilo kakvih emocija, nema posebnog izraza lica, već je ono više neutralno. Do pre nekoliko godina izgledala sam kao devojčica – lice mi je bilo mesnato i glatko. Sada su jagodične i vilične kosti mnogo izraženije. Gledam se u ogledalu čekajući da se lice osuši prirodnim putem. Ma koliko bili čisti, ubrusi i peškiri su izvor bakterija. Imam neverovatno čisto lice. Jednom nedeljno idem kod kozmetičarke koja me masira i stavlja mi različite maske. Još jedna od prisilila i privilegija javnih ličnosti. Nega lica i tela. Dok se lice suši, ne mislim ni o čemu, najčešće gledam u svoj lik u ogledalu tražeći razlike između leve i desne polovine. Jedan kapak je presavijen dva, a drugi tri puta. Zabranjeno je pipati lice, ruke nikad nisu sterilne.

Kada se ovaj zamorni proces čekanja u tišini konačno završio, nanela sam kremu sa visokim zaštitnim faktorom istim pokretima kao pri umivanju i otišla u sobu. Mogla sam malo više da se posvetim masaži lica, ali šta sad.

Kupatilo i soba – to su jedine dve prostorije u stanu. Soba je ogromna i na sredini ima stub, sa jedne strane kamin, a sa druge ogledalo. Volim da se ogledam. Pogledala sam se na brzinu još jednom, okrenula na levu pa na desnu stranu, stegla mišiće na stomaku, a onda pogledom potražila prostirku za vežbe. U dva koraka sam stigla do nje i svakodnevnim pokretom je razvila na pod kako bih radila vežbe.

Već dve-tri godine radim sklekove. Probala sam mnogo različitih vežbi i treninga i došla do zaključka da me ne zanimaju. Radila sam sklekove religiozno svaki dan, trudeći se da ne razmišljam. Ali svaki put kada bih legla i raširila ruke – u glavi bi mi se javio očev glas.

Ruke uz telo.

U glavi sam vodila borbu sa ovom neprimerenom naredbom oca koji je u mladosti trenirao gimnastiku i priznavao samo vežbe prema kojima je imao prisvojni odnos. Vežbe koje je on znao ili voleo bile su ispravne, a ostale ne. Kod sklekova me je uvek bunilo to što su svi koje sam ikada videla, na televiziji, u filmu i u stvarnosti radili sklekove raširenih ruku.

To je samo za pokazivanje, ovo su pravi sklekovi, nastavljao bi da moroga ćale dok sam se ja borila za vazduh na tek očišćenom tepihu. Prvo smo prali tepihe nekakvim kesama od plastičnog materijala nalik na mrežu, vodom iz malog crvenog lavora koji me je podsećao na mog malog brata. A onda smo ležali na tom patosu i radili vežbe. Mrzela sam bilo kakav rad, ali sam ga svejedno radila.

Ne znam da li mrzim sklekove ili vežbe uopšte, samo ih svejedno radim. Mrzim kada sam umorna, ali i tada samo nastavim, jer želim da budem superiorno jaka i prevaziđem osećaj u kome me telo ne sluša. Nije mi neugodno da svakog dana radim iste vežbe, jedino sam osećala mali nemir što radim nešto što ne volim i u čemu apsolutno ne uživam. Pitala sam se da li se kažnjavam, ali desetak minuta koje sam potrošila na sklekove zaista nisu bili nikakva kazna. Volim svoje telo. Pruža mi osećaj kontrole. Kada radim, postoje rezultati. To me smiruje, uprkos činjenici da ravno deset minuta radim potpuno odvratnu stvar. I mrzim što uopšte mislim koliko je besmislen taj pokret spuštanja i podizanja, namernog naprezanja mišića, i bol koji se posledično javlja, a koji ja prevazilazim.

Razmišljam o ljudima koji piju kafu ili se dugo razvlače po krevetu, i osećam istinski prezir prema njima. Ali samo na trenutak, kada mi je teško i kada kroz čelo izbija jedna graška znoja dok pokušavam da izdržim koji sekund duže tela ukrućenog kao daska – oslonjena na laktove i stopala. Grčim se i pomislim kako ne moram to da radim – mogu da ležim u krevetu ili šetam, vozim

bicikl ili čitam. Pomislim na ljude koji se ujutro veselo osmehuju i polako izdahnem vazduh na usta. Ta misao izađe sa vazduhom.

Kapljica znoja pada na pod, još neko vreme gledam bledo u mali okrugli krug vode sa mog tela. Deluje magično, kao da se cedim, da iz mene izlazi nešto, kao da sam voće.

Stala sam ispred ogledala. Nisam baš zadovoljna. Samo se divim obrisima mišića na telu, to se zove mišićna separacija. Lice mi je dobilo neku neutralnu rozikastu boju. Stežem stomak u pokretu kakav prave bilderi – čvrst je i ceo mišićni zid se ocrtava. Trudim se da ne gledam, ali oči mi ostaju prikovane za dugačak uspravni kvrgavi ožiljak koji kreće iznad pupka i spušta se u gaće. Odvratan je. Ali sve manje primetan. Oblačim se. Ionako sam se previše zadržala. Uzimam flašu vode i rasejano zaključavam stan.

Silazim stepenicama i mislim na mišiće u listovima i kako je verovatno jedina prednost života na trećem spratu treninga za noge. Drugih prednosti nema.

Ulica je tiha, vadim telefon da snimim stori. Leto je i ne znam kako ljudi uopšte rade. Kako imaju vremena za svoje ustaljene poslove kada sija sunce.

U storijsu pričam o tome kako je danas divan dan i kuda idem i prvo što pomislim je zašto nekoga uopšte zanima šta ja radim, ali upravo to je suština. Ljude jedino zanima šta drugi ljudi rade. Zanima ih šta sam jela, šta radim da održim liniju, koliko minuta se umivam i da li sam sakrila neki tajni sastojak nege. Kao da popunjavaju neku ček-listu. Ljudi žele potvrdu da su u pravu, ljudi žele da otkriju tajnu, ljudi žele mnogo toga, ali uglavnom samo gledaju storijsu. Ljudi kojima se obraćam su isti oni koji su malo pre ležali dok sam radila sklekove. Ljudi koje nikad nisam videla i o kojima nemam baš formirano mišljenje.

Sa druge strane – iako nemam mišljenje o njima, izdvajam vreme da im se posvetim. Tek sam okačila stori, a krenuli su komentari – uglavnom odgovaram kratko, ali odgovaram svima. Ljudi vole nadoknadu za svoj trud. I meni nije teško da je pružim. Moj posao ne bi postojao bez njih.